

Asettamispäätös

14.2.2022

VN/4480/2022

VN/4480/2022-STM-4

Seurantaryhmän asettaminen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen uuden lainsäädännön valmistelemiseksi

Tausta

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myönnetään avustuksia yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille. Avustukset rahoitetaan Veikkaus Oy:n tuotolla, mistä arpajaislain 17 §:n (1047/2001, muut. 1286/2016) nojalla 43 % tuloutetaan sosiaali- ja terveysministeriölle. Valtionavustuksia momentilta 33.90.50 myönnettiin yhteensä 362,4 milj. euroa vuonna 2021. Lisäksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuottoa voidaan käyttää sotaveteraanien kuntoutukseen ym. palveluihin, mihin osoitettu määräraha veikkausvoittovaroista oli yhteensä 67,7 milj. euroa vuonna 2021. Rahapelitoiminnan tuoton osuus sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan kokonaisrahoituksesta on noin 2 prosenttia.

Rahapelitoiminnan tuottokehitykseen vaikuttavat riskit ovat kasvaneet ja ennakointi vaikeutunut. Tuoton osuus on ollut uuden Veikkaus Oy:n perustamisesta lähtien noin 1 mrd. euroa, mutta sittemmin alentunut jopa noin 30 %. Tuoton alenemista on kompensoitu budjettirahoista vuosina 2020-2022.

Veikkauksen tuoton määrä on alentunut viime vuosina mm. rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tehtyjen toimenpiteiden sekä koronapandemian vuoksi. Erkki Liikasen johdolla toiminut työryhmä esitti vaihtoehtoja rahoitusmallin kehittämiseksi raportissaan ”Suomalainen rahapelijärjestelmä muutoksessa –tulevaisuuden vaihtoehtoja” (Valtioneuvoston julkaisuja 2021:12).

Liikasen työryhmän pohjalta asetettiin 26.8.2021 valtiosihteeri Henrik Haapajärven johdolla hanke, jonka toimeksiantona oli laatia ehdotus uudeksi rahoitusmalliksi vuoden 2024 alusta lukien. Työryhmän ehdotukset (”Rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uusi rahoitusmalli”) julkaistiin 8.2.2022. Erilaisia rahoitusmallivaihtoehtoja valmisteltiin yhteistyössä valtioneuvoston asettaman hankeryhmän (hallituspuolueiden valtiosihteerit), sihteeristön sekä eduskuntapuolueiden ja viiden avustuksensaajaorganisaation muodostaman parlamentaarisen seurantaryhmän kanssa.

Alkaen 1.1.2024 Veikkaus Oy:n tuotto on ehdotettu tuloutettavaksi yleiskatteellisena valtion tulotilille, josta se siirtyy osaksi yleiskatteellista kehysrahoitusta (pois lukien rahapelihaittojen ehkäisyyn ennen tuloutusta erotettava osuus Arpajaislain 52 § perusteella). Uudessa rahoitusmallissa katkaistaan yhteys arpajaislaissa säädettyjen yksilöityjen käyttötarkoitusten väliltä. Arpajaislakiin voi silti olla perusteltua sisällyttää kirjaus tuoton yleishyödyllisestä käytöstä, mikä arvioidaan arpajaislakiin tehtävien muutosten yhteydessä. Em. Veikkaus Oy:n tuoton nykyinen arpajaislain 18 § mukainen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

tuoton ottaminen valtion talousarvioon ja 19 § mukainen tuoton tilittäminen tulee muuttaa (alkaan 1.1.2024).

Uusi rahoitusmalli tarkoittaisi käytännössä puhdasta yleiskatteellista mallia, jossa ei olisi säädösperusteisia määrärahan jakosuhteita eikä yksilöityjä käyttötarkoituseräjäyksiä. Tässä mallissa ei enää olisi tarvetta arpajaislain rahapelituottoa koskeville 4 luvun säännöksille. Veikkaus Oy:n tuoton ottamisesta talousarvioon ja tuoton tilittämisestä valtion tulotilille koskevat säännökset tulisi tältä osin päivittää arpajaislakiin.

Työryhmä on ehdottanut, että rahoitusmalliuudistuksen jatkovalmistelussa sisällytetään ministeriöiden sektoreiden puitelainsäädäntöihin kirjaus, jonka mukaan yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen kokonaistasossa huomioidaan yleinen kustannustason kehitys. Ennakoitavuuden ja vakauden parantamiseksi uudessa rahoitusmallissa ministeriöiden (MMM, OKM, STM) sektoreille valmistellaan uudet käyttötarkoitukset määrittävät sektorikohtaiset puitelait, jotka yhtenäistävät nykykäytäntöjä.

Arpajaislakiin liittyy tiettyjä erityissäännöksiä, joiden säilyttäminen on arvioitu tärkeäksi. Arpajaislakiin sisältyy myös esimerkiksi valtionavustuslain säännöksistä poikkeavia erityissäännöksiä, joista on välttämätöntä säätää myös jatkossa lain tasolla, kuten lain 17 b §:n 3 mom. mukainen mahdollisuus täysimääräiseen avustukseen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävissä valtionavustuksissa.

Nykyistä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskusta koskeva sääntely on ehdotettu siirrettäväksi arpajaislain 20 §:n 2 momentista osaksi sosiaali- ja terveysministeriön toimesta kiireellisenä valmistettavaa uutta sektoripuitelakia. Puitelakiin tai muuhun lainsäädäntöön on ehdotettu siirrettäväksi myös arpajaislain 20 a §:ään sisältyvät säännökset sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunnasta.

Tehtävät

Seurantaryhmän tehtävänä on osaltaan edistää terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua uuden lainsäädännön valmistelua. Hallituksen esitys uudeksi sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituslaiksi on tarkoitus valmistella kiireellisenä siten, että se voidaan esitellä syksyllä 2022 osana rahoitusmallin kokonaisuudistusta.

Seurantaryhmän työ sovitetaan yhteen laajemman, eri ministeriössä tapahtuvan säädösvalmistelun kanssa (erityisesti arpajaislain valmistelu).

Seurantaryhmä keskittyy työssään lähtökohtaisesti rahoitusmallin kokonaisuudistuksesta johtuvien välttämättömien muutosten valmistelun seurantaan. Johtuen hankkeen kiireellisestä aikataulusta hankkeeseen ei aseteta työryhmää eikä ohjausryhmää.

Nyt valmisteltavana olevalla lailla varmistetaan osaltaan valtionavustustoiminnan jatkuminen ennustettavana, avoimena ja läpinäkyvänä.

Toimikausi

Seurantaryhmän toimikausi on 1.3.2022—31.12.2022.

Kokoonpano

Osastopäällikkö, ylijohtaja Veli-Mikko Niemi, sosiaali- ja terveysministeriö (puheenjohtaja)

(varajäsen Annakaisa Iivari, sosiaali- ja terveysministeriö, varapuheenjohtaja)

Puheenjohtaja Eija Koivuranta, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry

(varajäsen pääsihteeri Vertti Kiukas, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry)

Johtaja Hanna Heinonen, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus

(varajäsen lakimies Laura Mattila, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus)

Neuvotteleva virkamies Lassi Kauttonen, sosiaali- ja terveysministeriö

(varajäsen erityisasiantuntija Satu Seikkula, sosiaali- ja terveysministeriö)

Lakimies Markus Latvala, sosiaali- ja terveysministeriö

Suunnittelija Annalotta Saarikoski, sosiaali- ja terveysministeriö (sihteeri)

Seurantaryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita sekä ottaa yhden tai useamman sihteerin.

Kustannukset

Hankkeen kulut maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenomomentilta. Matkakulujen osalta toimitaan valtion matkustussäännön ohjeiden mukaisesti.

Muuta

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n 1 mom. (609/1986, muut. 657/2021) nojalla valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän ja hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan toimielimissä sekä kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä, lukuun ottamatta aluevaltuustoja ja kunnanvaltuustoja, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Sosiaalineuvos

Markus Seppelin

Liitteet

Jakelu Seurantaryhmän jäsenet ja varajäsenet

Tiedoksi

VN/4480/2022-STM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: